01002082908960036

4041

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ **Αρ. Φύλλου 208**

29 Αυγούστου 1996

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 301

Αναλυτικό Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις του άρθρου 33, παράγραφος 3 του Ν. 1566/85, για την εφαρμογή ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων στην Ειδική Αγωγή.

2) Την πρόταση (πράξη 11/1995, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

3) Την αριθμ. 238/1996 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Αναλυτικό Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής

Σκοπός του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής.

Σκοπός του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α.) είναι η υποστήριξη των Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΑμΕΕΑ), ώστε να προαχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά, ηθικά και αισθητικά στο βαθμό που οι δυνατότητες τους επιτρέπουν και τελικά να ενταχθούν στο σχολικό και στο κοινωνικό περιβάλλον, μέσα σε κλίμα ισοτιμίας, ελευθερίας, ασφάλειας και σεβασμού της προσωπικότητάς τους.

Ειδικότεροι σκοποί του ΠΑΠΕΑ κατά περιοχές είναι οι εξής:

α) Σχολική ετοιμότητα:

Τα παιδιά

- Να αναπτύξουν την ικανότητα επικοινωνίας με τον προφορικό λόγο ή με άλλες εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας.
- Να αναπτύξουν ψυχοκινητικές δεξιότητες.
- Να καλλιεργήσουν τις νοητικές τους δυνατότητες.
- Να οργανώσουν το συναισθηματικό τους κόσμο.
- Να αποκτήσουν ετοιμότητα για την ομαλή εισαγωγή τους στις βασικές σχολικές δεξιότητες.

β) Βασικές σχολικές δεξιότητες:

Τα παιδιά

- Να κατακτήσουν τους μηχανισμούς ανάγνωσης και γραφής.
- Να κατανοήσουν τις βασικές μαθηματικές έννοιες και πράξεις.
- Να χρησιμοποιούν τις σχολικές δεξιότητες για τη σχολική και την κοινωνική τους ένταξη.

γ) Κοινωνική προσαρμογή:

Τα παιδιά

- Να γνωρίσουν το φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον.
- Να αποδεχτούν το περιβάλλον τους και να γίνουν αποδεκτά από αυτό.
- Να φτάσουν στο ανώτερο δυνατό επίπεδο αυτονομίας.

δ) Δημιουργικές δραστηριότητες:

Τα παιδιά

- Να βιώσουν τη χαρά της δημιουργίας και της αισθητικής απόλαυσης.
- Να εμπεδώσουν τις σχολικές δεξιότητες.
- Να αξιοποιούν σωστά τον ελεύθερο χρόνο.

ε) Προεπαγγελματική ετοιμότητα:

Τα παιδιά

- Να οργανώσουν την προσωπικότητά τους.
- Να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους.
- Να αναπτύξουν προεπαγγελματικές δεξιότητες.
- Να προσανατολιστούν επαγγελματικά.

Μεθοδολογικές οδηγίες

Προϋπόθεση για την αποτελεσματική εφαρμογή του ΠΑΠΕΑ είναι η τήρηση συγκεκριμένης διδακτικής διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει κυρίως:

α) Αξιολόγηση των παιδιών, καταγραφή και εκτίμηση των δυνατοτήτων, των δυσκολιών και των εκπαιδευτικών τους αναγκών.

β) Επιλογή των διδακτικών στόχων και σχεδιασμό των διδακτικών προγραμμάτων.

γ) Χρησιμοποίηση σύγχρονων στρατηγικών, μέσων και διδακτικών μεθόδων κατά την υλοποίηση των διδακτικών προγράμματων.

δ) Αξιολόγηση και καταγραφή της προόδου των μαθητών και επανατροφοδότηση των διδακτικών προγραμμάτων.

ε) Τελική αξιολόγηση, επιλογή και προώθηση των ΑμΕΕΑ τα οποία κρίνονται ικανά να ενταχθούν στο κοινό σχολείο.

Ι. ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προφορικός λόγος

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	Το παιδί είναι ικανό	
1. Ικανότητα ακρόασης	- Να ακροάται τον ομιλητή.	- Συμμετοχή σε ποικίλες, απλές και σύντομες γλωσσικές δραστηριότητες, π.χ. ιστορίες, διηγήσεις, παραμύθια, κουκλοθέατρο, δραματοποιήσεις, ανακοινώσεις, σε συνδυασμό δραστηριότητες ανάκλησης στη μνήμη όσων είδαν και άκουσαν.
	- Να παρακολουθεί και να κατανοεί συζητήσεις.	- Παρακολούθηση στην τάξη ζωντανών ή μαγνητοφωνημένων και μαγνητοσκοπημένων συζητήσεων και έλεγχος της κατανόησής τους.
	- Να εκτελεί προφορικές εντολές και να ακολουθεί οδηγίες.	- Εκτέλεση απλών και σύνθετων εντολών. Π.χ. "Πήγαινε στον πίνακα", "Πάρε την πλαστελίνη και φτιάξε ένα κουλουράκι".
	- Να αντιδρά με κριτική διάθεση σε όσα ακούει.	- Σχολιασμός προσώπων, καταστάσεων κτλ, που περιλαμβάνονται σε διηγήσεις, ιστορίες κτλ που ακούει.
2. Συμμετοχή σε διάλογο	- Να απαντά σε ερωτήσεις.	- Απαντήσεις σε ερωτήσεις απλής ή διπλής επιλογής και σε ερωτήσεις που απαιτούν επεξήγηση.
	- Να κάνει ερωτήσεις.	- Με κατάλληλο προβληματισμό, το παιδί κάνει ερωτήσεις και ζητά διευκρινίσεις.
	- Να συνομιλεί με ένα πρόσωπο.	- Απλές συνομιλίες με το δάσκαλο ή με ένα συμαθητή του, για συγκεκριμένο θέμα ή αντικείμενο
	- Να συμμετέχει στη συζήτηση ομάδας	- Συμμετοχή σε ομαδικές συζητήσεις με εκδήλωση ενδιαφέροντος για απόψεις των άλλων, αποφυγή αντιδικιών, τήρηση κανόνων διαλόγου και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
3. Δομή του λόγου	- Να διατυπώνει απλές προτάσεις	- Διατύπωση προτάσεων του τύπου: ΥΡ (εγώ πεινάω), ΥΡΑ (εγώ έφαγα το φαγητό μου).
	- Να διατυπώνει σύνθετες προτάσεις.	- Εμπλουτισμός απλών προτάσεων με τοπικούς, χρονικούς, επιθετικούς προσδιορισμούς. Π.χ. Το μεσημέρι που θα πάω στο σπίτι θα δω τον παππού μου.
	- Να αναδρομεί τις προτάσεις	- Μετατροπή προτάσεων από τον ενικό στον πληθυντικό, από τους παροντικούς σε παρελθόντες ή μελλοντικούς χρόνους των ρημάτων και από κατάφαση σε άρνηση ή ερώτηση.
	- Να παράγει προτάσεις	- Απαντήσεις σε ερωτήσεις όπως: τί; τι λογής; πού; πότε; πώς;
4. Προαγωγή του προφορικού λόγου	- Να κατανοηθεί και να παράγει προφορικό λόγο.	- Ακροάσεις ιστοριών, διηγήσεων κτλ ζωντανών ή μαγνητοφωνημένων και έλεγχος της κατανόησης του περιεχομένου τους. Περιγραφές εικόνων, γεγονότων και καταστάσεων. Παιγνίδια συμβολικά, φανταστικά, εξερεύνησης, που σχετίζονται με την ανάπτυξη του συμβολικού επιπέδου της γλώσσας, π.χ. "Οι αστροναύτες στο διάστημα".
	- Να εμπλουτίζει τον προφορικό λόγο με χρήση νέων λέξων και σύνθεση προτάσεων.	- Χρησιμοποίηση νέων λέξεων και σύνδεση προτάσεων για την παραγωγή νοηματικά δεδομένου λόγου. Γίνονται κατάλληλες παρεμβάσεις στις διηγήσεις και ανακοινώσεις του παιδιού. Π.χ. Ερωτήσεις: τι είδες στην τηλεόραση χθες; Πώς ήταν ντυμένες οι χορεύτριες;
	- Να χρησιμοποιεί εκφράσεις της καθημερινής ζωής.	- Ανταλλαγή χαιρετισμών, φιλοφρονήσεων, συστάσεων και επικοινωνία με το τηλέφωνο.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να παρατηρεί και να περιγράφει	- Παρατήρηση και περιγραφή σκηνών από τη φύση, την καθημερινή ζωή πραγματικών ή φανταστικών προσώπων και γεγονότων. Π.Χ. η βροχή, ο παππούς, τα γενέθλια κτλ.
	- Να εκφράζεται με ρόλους.	- Υπόδυση ρόλων με αναπαράσταση σκηνών της καθημερινής ζωής. Π.χ. το πρωϊνό ξύπνημα, το πρωϊνό ρόφημα, το ντύσιμο, η μετάβαση στο σχολείο κτλ.
	- Να εκφράζει τις προσωπικές του απόψεις.	- Εκφράζει προφορικά απόψεις που συνδέονται με πρόσωπα, γεγονότα, καταστάσεις από το περιβάλλον του ή από διηγήσεις, ιστορίες κτλ, που ακούει ζωντανές ή μαγνητοφωνημένες.
	- Να εκφράζει τα συναισθήματά του.	- Έκφραση θετικών ή αρνητικών συναισθημάτων και αναγνώριση των διαθέσεων των άλλων.
	- Να αφηγείται ιστορίες και γεγονότα.	- Αφήγηση παραμυθιών, ιστοριών, ανεκδότων, που ζωντανεύουν με δραματοποιήσεις και κουκλοθέατρο.
	- Να αρθρώνει σωστά.	- Ασκήσεις που δυναμώνουν τα όργανα της αναπνοής, διορθώνουν τις κινήσεις των γλωσσικών οργάνων και βελτιώνουν την έκφραση και την άρθρωση του παιδιού.
5. Βασικό λεξιλόγιο.	- Να ονομάζει τα μέλη του σώματος.	- Ονομασία μελών του σώματος, π.χ. χέρια, πόδια, μάτια, αυτιά, μύτη, γόνατο, πατούσα, κ.τ.ό.
	- Να ονομάζει αντικείμενα και συσκευές του σχολικού περιβάλλοντος.	- Ονομασία αντικειμένων της σχολικής ζωής, π.χ. σάκα, μολύβι, τετράδιο σβήστρα, θρανίο, τηλεόραση, βίντεο...
	- Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο που συνδέεται με το οικογενειακό, σχολικό, κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον.	- Χρησιμοποίηση λέξεων που συνδέονται με εικόνες, παραστάσεις και εμπειρίες του παιδιού από την επαφή του με το περιβάλλον. Π.χ. Χθες πήγαμε εκδρομή στο δάσος.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο κατάλληλο για τις κοινωνικές του σχέσεις.	- Χρησιμοποίηση λεξιλογίου που συνδέεται με κοινωνικές σχέσεις, π.χ. χαιρετισμοί, ευχαρ., συστάσεις, ευχές, κ.τ.λ.
	- Να χρησιμοποιεί λέξεις και σύμβολα για προστασία και αυτόνομη μετακίνηση.	- Αναγνώριση και χρήση λέξεων, οπτικών και ακουστικών σημάτων π.χ. "δηλητήριο", "προσοχή", "κίνδυνος", "φωτιά", "είσοδος", "έξοδος κινδύνου", "Toilet", "W.C.", "stop", κ.τ.λ.
	- Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο σχετικό με τα επαγγέλματα	- Χρησιμοποίηση λέξεων που αναφέρονται στη γνώση των επαγγελμάτων και στην εργασία π.χ. "ωράριο καταστημάτων", "ξυλουργός", "ταξιτζής", κ.α.
	- Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο σχετικό με τον ελεύθερο χρόνο.	- Χρησιμοποίηση λέξεων που συνδέονται με την ψυχαγωγία, τα σπόρ, τις δημιουργικές απασχολήσεις και τις πολιτ. εκδηλώσεις, π.χ. κολύμπι, ορειβασία, συναυλία κ.α.
6. Εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας	- Το τυφλό παιδί: Να ξέρει το Braille και άλλες μορφές επικοινωνίας	- Χρήση του Braille και της γραφομηχανής βλεπόντων. Περιγραφή εικόνων από μαγνητοφωνημένες κασέτες και Η/Υ. Π.χ. Τώρα βλέπω ένα ποτάμι με κροκόδειλους.
	- Το κωφό παιδί: Να ξέρει προφορική και νοηματική γλώσσα και άλλες μορφές επικοινωνίας.	- Χρήση χειλεανάγνωσης, δακτυλικού αλφαβήτου, νοηματικής γλώσσας, για περιγραφή εννοιών. Απαντήσεις σε ερωτήσεις ακουόντων και κωφών με προφορική ή νοηματική γλώσ.
	- Το παιδί με νοητική καθυστέρηση: Να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες.	- Χρησιμοποίηση βασικού λεξιλογίου επικοινωνίας με χρήση πολυμένων, όπως είναι ο Η/Υ, Π.χ. το παιδί συνθέτει εικόνα με πληκτρολόγηση στον Η/Υ (θρανίο P.C.).
	- Το παιδί με εγκεφαλική βλάβη: Να ξέρει ειδικούς γλωσσικούς κώδικες και τεχνικές επικοιν. με τη χρήση νέων τεχνολογιών.	- Χρήση Η/Υ με μεγάλα πλήκτρα ή ειδικές προσαρμογές για τη χρησιμοποίηση του πληκτρολ. πχ. πληκτρολ. με τον αγκώνα ή ειδική κάσκα. Απαντήσεις σε ερωτήσεις με την χρήση Makaton, Bliss symbols κτλ..

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κινητικότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Ψυχοκινητικότητα	- Να αναγνωρίζει την εικόνα του σώματός του.	- Αναγνώριση του σώματος και των μελών του σε κίνηση, ισορροπία, ένταση, χαλάρωση, αναπνοή, κτλ, Πχ. παρατήρηση του σώματος στον καθρέφτη, ταύτιση του προσώπου με τη φωτογραφία του και παράλληλη ακρόαση της φωνής του από κασετόφωνο, Video κ.τ.λ.
	- Να γνωρίζει τον εαυτό του και να αισθάνεται επαρκές.	- Ασκήσεις και παιγνίδια στα πλαίσια των οποίων δίνονται ευκαιρίες να βιώνει επιτυχίες. Π.Χ. "τυφλόμυγα", "γύρω-γύρω όλοι", "πλύσιμο χεριών" κτλ.
	- Να σταθεροποιήσει την πλευρίωσή του.	- Ασκήσεις με κινήσεις από αριστερά προς τα δεξιά και αντίστροφα και προσανατολισμού στο χώρο. Π.χ. Δείξε το δεξί σου πόδι, σήκωσε το αριστερό σου χέρι, πιάσε το αριστερό σου αυτί με το δεξί σου χέρι.....
	- Να βιώνει με το σώμα του το χώρο.	- Διαδρομές με συγκεκριμένα σημεία αναφοράς. Ομαδικές δραστηριότητες, ελεύθερες και κατευθυνόμενες, για να συνειδητοποιήσει τη θέση του σώματός του σε σχέση με τα πρόσωπα και τα αντικείμενα και αντίστροφα. Συνειδητοποίηση των κατευθύνσεων: από πάνω προς τα κάτω, από αριστερά προς τα δεξιά κτλ. Π.Χ. παιγνίδια στην παιδική χαρά (τραμπάλα, μύλος, σαρανταποδαρούσα κ.α.).
	- Να γνωρίζει το χρόνο και το ρυθμό.	- Περιγραφές διηγήσεων με χρονική διαδοχή και χρήση των εννοιών: πριν (παρελθόν), τώρα (παρόν), μετά (μέλλον). Π.χ. περιγραφή μιας εκδρομής. Ελεύθερες κινήσεις στο χώρο. Π.χ. ρυθμικά χτυπήματα χεριών, ποδιών με συνοδεία ταμπουρίνου, βάδισμα με συνοδεία μουσικής κ.τ.λ.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να εκτελεί αδρές κινήσεις.	- Γενικές κινήσεις του σώματος Π.χ. βάδισμα, τρέξιμο, πήδημα, χοροπήδημα, έρπυση, κύλημα, ισορροπίες, βάδισμα σε δοκό, γονάτισμα, κάθισμα, ύπτια θέση, πρηνής θέση, πλάγια θέση κτλ. Διαδρομές με εμπόδια, Π.χ. ανέβασμα/κατέβασμα σκάλας, σκαρφάλωμα, πέρασμα κάτω από έπιπλα, μέσα από τούνελ κ.τ.λ.
	- Να εκτελεί λεπτές κινήσεις.	- Λειτουργικές κινήσεις: πιάσιμο, μετακίνηση αντικειμένων, άνοιγμα-κλείσιμο, τύλιγμα-ξετύλιγμα-ξέφτισμα, κινήσεις αυτοεξυπηρέτησης και καλλωπισμού. Χρησιμοποίηση εργαλείων: ψαλίδι, μαχαίρι, σφυρί, πένσα, κατσαβίδι. Συναρμολογήσεις: puzzle, συναρμολογούμενα παιγνίδια. Ασκήσεις συλλογής και διαχωρισμού διαφόρων αντικειμένων. Π.χ. συλλογή καρπών, μολυβιών, καρφιών κτλ. Χρησιμοποίηση γραφικών μέσων π.χ. δακτυλομπογιές, μολύβια, μαρκαδόροι, στυλό, κιμωλίες, Γυμναστική καρπού-δακτύλων, παγνίδια σκιών με τα χέρια, παίξιμο μουσικών οργάνων. Κινήσεις οπτικοκινητικού συντονισμού. Π.χ. πέταγμα-πιάσιμο μπάλας, παιγνίδι πιγκ πόγκ, βόλευ, μπάσκετ, ποδόσφαιρο κτλ.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προκαταρκτικά στάδια Γλώσσας-Μαθηματικών

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Προαναγνωστικό στάδιο	- Να αντιλαμβάνεται οπτικά ερεθίσματα.	- Παρατήρηση, ονομασία αντικειμένων, εικόνων, σχεδίων και σχημάτων και επισήμανση ομοιοτήτων και διαφορών. Π.χ. το παιδί βλέπει κάρτες με γεωμετρικά σχήματα και βρίσκει τα όμοια.
	- Να αντιλαμβάνεται ακουστικά ερεθίσματα.	- Ασκήσεις διάκρισης φυσικών και τεχνητών ήχων. Παιγνίδια εντοπισμού της ηχητικής πηγής. Π.χ. το παιδί απαντά όταν καλείται με το όνομά του. Αναγνωρίζει την κόρνα αυτοκινήτου που περνά έξω από το σχολείο κ.τ.λ.
	- Να προσέχει οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα.	- Επαναλήψεις με ορισμένη ή τυχαία σειρά ακολουθίας λέξεων, αντικειμένων κ.τ.λ. που βλέπει ή ακούει. Π.χ. "σχολείο, σπίτι, δρόμος, τώρα", "μολύβι, παπούτσι, βάζο νερό" κ.α.
	- Να θυμάται άμεσα οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα.	- Ασκήσεις μνήμης, με σειρές από οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα. Π.χ. σειρές εικόνων, σχεδίων, σχημάτων, αριθμών, φθόγγων, συλλαβών και λέξεων.
	- Να συνδέει τον προφορικό με το γραπτό λόγο	- Παραγωγή και γραφή στον πίνακα προτάσεων. Ασκήσεις κατανόησης της χωροχρονικής σχέσης των λέξεων. Π.χ. το παιδί ταυτίζει λέξεις με αντικείμενα, γράφει το όνομά του στον πίνακα κ.ά.
	- Να αγαπά το βιβλίο	- Διάβασμα από ενήλικα στα παιδιά εικονογραφημένων βιβλίων. Συλλογή δικών τους εργασιών σε dossier με μορφή βιβλίου κ.τ.λ.
2. Προγραφικό στάδιο.	- Να βιώνει διαδρομές.	- Εκτέλεση διαδρομών που έχουν σχεδιαστεί στο έδαφος ως σχήματα γραμμών, γεωμετρικών σχημάτων και γραμμάτων. Π.χ. το παιδί περπατά πατώντας ένα, ένα τα γράμματα του ονόματός του.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να χρησιμοποιεί γραφικά μέσα	- Γραφή σχεδίων, σχημάτων, γραμμάτων κ.τ.λ. με ποικίλα γραφικά μέσα, π.χ. δακτυλομπογιές, πινέλα, μαρκαδόροι, μολύβια, κιμωλίες.
	- Να γράφει με τη σωστή φορά.	- Εκτέλεση διαδρομών με το δείκτη του δεξιού ή του αριστερού χεριού, αναλόγως. Π.χ. το παιδί γράφει με το δάκτυλο σε χαρτί ή σε αδρή επιφάνεια από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω και από κάτω προς τα πάνω. Π.χ. το παιδί συμπληρώνει εικόνες ενώνοντας διακεκομμένες γραμμές ή τελείες.
3. Προμαθηματικό στάδιο	- Να προσανατολίζεται στο χώρο και στο χρόνο.	- Ασκήσεις-παιγνίδια με τις έννοιες πάνω-πάνω από, κάτω-κάτω από, πριν-πριν από, μετά-μετά από, δίπλα, περίπου, ανάμεσα κτλ. Μετρήσεις μεγεθών, χώρου, χρόνου βάρους, όγκου.
	- Να συγκρίνει μεγέθη	- Ασκήσεις-παιγνίδια μέτρησης, ζύγισης και σύγκρισης, με βάση τις έννοιες: ίσο, μεγαλύτερο από, μικρότερο από, βαρύ-βαρύτερο από, ελαφρύ-ελαφρύτερο από. Π.χ. το παιδί μετρά και συγκρίνει ξυλάκια, κύβους κ.α., ζυγίζει φρούτα στη ζυγαριά κτλ.
	- Να ταξινομεί αντικείμενα.	- Ταξινομήσεις αντικειμένων, σχημάτων κτλ. με βάση το χρώμα, το σχήμα, το μέγεθος κ.τ.ο. Π.χ. το παιδί ταξινομεί ξύλινους πολύχρωμους κύβους, με βάση το χρώμα, το χρώμα και το μέγεθος κτλ.
	- Να βάζει αντικείμενα σε σειρές.	- Σειροθέτηση αντικειμένων με ανιούσα ή κατιούσα τάξη και με κριτήριο το μέγεθος, το ύψος και το πάχος. Π.χ. το παιδί βάζει σε σειρά κούκλες με βάση το ύψος, το μέγεθος κτλ.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να αντιστοιχίζει αντικείμενα. - Να γνωρίζει το αμετάβλητο της ύλης.	- Αντιστοιχίσεις αντικειμένων ένα προς ένα, π.χ. ανθοδοχεία και λουλούδια. - Ασκήσεις-παιγνίδια μετασχηματισμού και διατηρήσεις της ύλης με διάφορα υλικά (π.χ. άμμο, νερό, πλαστελίνη κ.α.) Π.χ. το παιδί βάζει χρωματιστό νερό σε ποτήρια ίσων διαστάσεων και μετά το ίδιο νερό σε ποτήρια διαφορετικών διαστάσεων. Κάθε φορά παρατηρεί και σημειώνει τη στάθμη του νερού.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Συναισθηματική οργάνωση

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Η αυτοεικόνα	- Να αγαπά και να φροντίζει τον εαυτό του.	- Ασκήσεις καθημερινής περιποίησης και φροντίδας του εαυτού του. Π.χ. το παιδί αγαπά και φροντίζει την καθαριότητα και την υγιεινή: των δοντιών, των χεριών, των ποδιών, των μαλλιών του κ.τ.δ.
	- Να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τα προβλήματά του.	- Ασκήσεις αποδοχής της στήριξης και της βοήθειας που του δίνεται. Π.χ. το παιδί δέχεται να παρακολουθήσει υποστηρικτικά εξατομικευμένα διδακτικά προγράμματα στην ειδική τάξη, συνεργάζεται με τον λογοπεδικό, τον φυσικοθεραπευτή κ.α.
	- Να έχει θετικό αυτοσυναίσθημα.	- Ασκήσεις αποδοχής των φυσικών αδυναμιών και της χρήσης τεχνικών μέσων. Π.χ. το παιδί ξέρει το πρόβλημα του, μαθαίνει και δέχεται να φορά σιδεράκια για να ισιώσουν τα δόντια του, "σαμάρι" στην πλάτη, ανατομικά παπούτσια, γυαλιά κ.α., για να διορθώσει μια φυσική δυσκολία του.
2. Ενδιαφέρον για μάθηση	- Να ενδιαφέρεται για νέες πληροφορίες.	- Ασκήσεις ανεύρεσης και συλλογής νέων πληροφοριών, για διάφορα θέματα. Π.χ. το παιδί ψάχνει σε βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά κ.τ.ο. και βρίσκει πληροφορίες για τη ζωή του Μ. Αλεξάνδρου.
	- Να συνειδοποιήσει τη σπουδαιότητα της μάθησης.	- Ασκήσεις αξιολόγησης και εκτίμησης των μαθησιακών δεδομένων. Π.χ. το παιδί αξιολογεί και εκτιμά τα μαθησιακά δεδομένα που περιλαμβάνονται στην ενότητα "Ο Μότσαρτ", (η μουσική, η προσπάθεια του στη ζωή, τα έργα του κ.α.).
3. Συνεργασία με άλλους	- Να συμμετέχει σε σχολικές δραστηριότητες	- Ασκήσεις κοινής εργασίας στη ζωγραφική, στο κολάζ, στην αριθμητική, στη γυμναστική κ.α

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να συμμετέχει σε εξωσχολικές δραστηριότητες.	Π.χ. το παιδί συνεργάζεται με συμμαθητές του και κάνει κολάζ με θέμα "η γειτονιά μας". - Συμμετοχή σε γιορτές συμμαθητών, επισκέψεις σε μουσεία με τους γονείς, εκδρομές, κατασκήνωση .κ.α. Π.χ. παίζει μπάσκετ στο γήπεδο της γειτονιάς του, ανταποκρίνεται στις προσκλήσεις των συμμαθητών του όταν το καλούν σε πάρτι κτλ.

II. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ανάγνωση-Γραφή

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Μηχανισμός ανάγνωσης και γραφής	- Να αναγνωρίζει, να εκφέρει και να γράφει τα φωνήεντα.	- Ασκήσεις-παιγν. αναγνώρισης, εκφοράς και γραφής των φωνηέντων. Π.χ. το παιδί αναγνωρίζει, λέει και γράφει στον πίνακα, στο χαρτί, με πλαστελίνη φωνήεντα που του ζητούνται.
	- Να αναγνωρίζει, να εκφέρει και να γράφει τα σύμφωνα.	- Ασκήσεις-παιγν. αναγνώρισης, έκφρασης και γραφής των συμφώνων. Π.χ. το παιδί αναγνωρίζει, λέει και γράφει στον πίνακα, στο χαρτί, με πλαστελίνη σύμφωνα που του ζητούνται.
	- Να διαβάζει, να αναλύει και να συνθέτει συλλαβές.	- Ασκήσεις-παιγνίδια σύνδεσης συμφώνων με φωνήεντα και παραγωγής συλλαβών, π.χ. με=με, λα=λα κα=κα, το=το κτλ.
	- Να διαβάζει και να γράφει λέξεις.	- Ασκήσεις-παιγνίδια σύνδεσης συλλαβών και παραγωγής λέξεων, π.χ. νερό=νερό, μα μα=μαμά κτλ.
	- Να διαβάζει και να γράφει προτάσεις.	- Ασκήσεις-παιγνίδια σύνδεσης λέξεων και παραγωγής προτάσεων. Π.χ.νερό θέλω=θέλω νερό.Κατίνα, Η, καλή, είναι=Η Κατίνα είναι καλή
	- Να διαβάζει, να κατανοεί και να γράφει απλό κείμενο μέχρι 5 στίχους.	- Ασκήσεις ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου. Π.χ. το παιδί διαβάζει ένα κείμενο και ο δάσκαλος ζητά να πει ό,τι κατάλαβε ή κάνει ερωτήσεις για να διαπιστώσει αν το παιδί κατάλαβε ή όχι το νόημα. Ο δάσκαλος διηγείται μια σύντομη ιστορία και ζητά από το παιδί να γράψει με 5 προτάσεις ό,τι κατάλαβε κτλ.
2. Ο γραπτός λόγος ως μέσον επικοινωνίας	- Να διαβάζει κείμενα, με κανονικό ρυθμό και χωρίς λάθη.	- Σιωπηρή η μεγαλόφωνη ανάγνωση κειμένου. Π.χ. το παιδί διαβάζει κείμενα από βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες κ.τ.ο. Ο δάσκαλος ελέγχει την άρθρωση, το ρυθμό, την ταχύτητα, τα λάθη κτλ.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να κατανοεί και να αποδίδει το περιεχόμενο κειμένου.	- Ασκήσεις ανάγνωσης κειμένου και απόδοσης του περιεχομένου του. Π.χ. το παιδί διαβάζει το παραμύθι "Τα τρία γουρουνάκια" και λέει τι κατάλαβε ή βάζει τίτλο σε ένα κείμενο που διάβασε κτλ.
	- Να γράφει κείμενο	- Αντιγραφή και γραφή με υπαγόρευση κειμένου, γραπτή περιγραφή εικόνας, ολοκλήρωση ημιτελών ιστοριών κ.α. Π.χ. το παιδί γράφει για την άνοιξη βλέποντας μια εικόνα της φύσης και την άνοιξη.
	- Να γράφει ό,τι σκέφτεται τηρώντας τους συντακτικούς και γραμματικούς κανόνες.	- Τήρηση ημερολογίου, "σκέφτομαι και γράφω" κ.τ.ο. Π.χ. το παιδί κρατεί ημερολόγιο της ανάπτυξης του φασολιού που έχει φυτέψει στη γλάστρα.
	- Να μετρά και να αισθητοποιεί τους αριθμούς ως το 100.	- Ασκήσεις μέτρησης και αισθητοποίησης των αριθμών από το 1 ως το 100 με αντικείμενα. Π.χ. το παιδί μετρά 10 ξυλάκια ή τουβλάκια και να βάζει μέσα σε κουτί. Μετρά ανά 10 τα τουβλάκια μέχρι να φτάσει στο 100 και στη συνέχεια φτιάχνει ένα κατασκευαστικό σύνολο, για παράδειγμα, ένα αεροπλάνο.
	- Να μετρά και να αισθητοποιεί τους αριθμούς ως το 1.000	- Ασκήσεις μέτρησης και αισθητοποίησης των αριθμών μέχρι το 1.000 με αντικείμενα και σύμβολα. Π.χ. το παιδί αριθμεί μετρώντας φασόλια που βάζει ή βγάζει ένα ένα σε ένα σακούλι. Φτιάχνει δέκα ίσα σύνολα με 100 ξυλάκια κάθε φορά.
	- Να βρίσκει το 1/2 και το 1/4.	- Ασκήσεις και παιγνίδια διαίρεσης αντικειμένων, φρούτων κτλ. σε δύο ή τέσσερα κομμάτια. Π.χ. το παιδί κόβει ένα μήλο στη μέση και το μαχαίρι. Κόβει με το ψαλίδι ένα φύλλο χαρτί σε τέσσερα κομμάτια κ.τ.ο.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να χρησιμοποιεί το μέτρο.	- Ασκήσεις μέτρησης μήκους με δεκαδικούς αριθμούς. Π.χ. το παιδί μετρά, σημειώνει και λέει το μήκος του τετραδίου του, του θρανίου του κτλ. Μετρά το ύψος του κουκλοθέατρου, το δικό του ύψος κ.α.
	- Να γνωρίζει τα είδη των γραμμών.	- Ασκήσεις και παιγνίδια ανίχνευσης πάνω σε ευθείες, τεθλασμένες, ανοιχτές και κλειστές γραμμές. Π.χ. τα παιδιά περπατούν πάνω σε τεθλασμένη γραμμή το ένα πίσω από το άλλο, δίνουν τα χέρια και πιάνονται σε κύκλο κτλ.
	- Να λέει την ώρα.	- Ασκήσεις και παιγνίδια (ταυτίσεις, ντόμινο, πάζλ, ρυθμικά κ.α.), με λεξιλόγιο της ώρας (ώρα, μισή, λεπτά κτο). Π.χ. "το κουρδιστό ρολόι". Κάθε παιδί είναι μια ώρα. Ένα παιδί στέκεται στη μέση του κύκλου και κάνει με τα χέρια του τους δείκτες.
	- Να λέει τις μέρες, τους μήνες και τις εποχές.	- Ασκήσεις και παιχνίδια χρόνου. Π.χ. το παιδί δείχνει στο ημερολόγιο ή γράφει στον πίνακα την ημέρα, το μήνα, το έτος (Σήμερα είναι Τρίτη 5 Μαΐου 1995).
	- Να υπολογίζει το βάρος.	- Ασκήσεις και παιγνίδια ζύγισης αντικειμένων σε ζυγαριά. Π.χ. το παιδί παίζει τον μανάβη και τους πελάτες. Πουλά και αγοράζει μήλα, πατάτες, μπανάνες (1 κιλό μήλα, μισό κιλό μπανάνες κα).
	- Να μετρά και να υπολογίζει τα χρήματα.	- Ασκήσεις και παιγνίδια μέτρησης και υπολογισμού χρημάτων. Π.χ. το παιδί πληρώνει ό,τι αγοράζει από το κυλικείο του σχολείου (ένα κουλούρι, κάνει 50 δραχμές, δίνω ένα πενηντάρικο κτο). Κάνει ταυτίσεις βάζοντας καρτέλες με τιμές στα είδη του παντοπωλείου της τάξης κτλ.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
2. Μαθηματικές πράξεις	- Να κάνει πρόσθεση και αφαίρεση.	- Ασκήσεις αισθητοποίησης της πρόσθεσης και της αφαίρεσης, με αντικείμενα και αριθμούς. Π.χ. το παιδί προσθέτει ή αφαιρεί φρούτα (π.χ. έχω 10 μήλα τρώω τα 4, πόσα μήλα έχω τώρα στο καλάθι;). Κάνει πρόσθεση και αφαίρεση οριζόντια (8+6=, 15+23=, 9-4=, 100-55=κτλ) και κάθετα (8 15 9 100 +5 23 4 - 55
	- Να κάνει πολλαπλασιασμό και διαίρεση.	- Ασκήσεις και προβλήματα αισθητοποίησης του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης, με αντικείμενα και αριθμούς π.χ. 5 Χ 3=, 24 Χ 12=,15: 3= 5 24 15:3 Χ 3 Χ 12 Πήρα 3 κουλούρια, με 50 δρχ. το ένα. Πόσα χρήματα θα δώσω στο κυλικείο; Μοιράζομε 10 μπάλες σε 5 παιδιά, δίνοντας από 1 σε κάθε παιδί μέχρι να τελειώσουν και μετρούμε πόσες μπάλες έχει κάθε παιδί.
	- Να λύνει προβλήματα	- Προβλήματα με αγοραπωλησία αντικειμένων, υπολογισμού χρόνου, διαχείρισης χρημάτων, αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, κ.τ.ο. Π.χ. το παιδί επισκέπτεται το σουπερ μάρκετ και αγοράζει πράγματα που έχει προηγουμένως καταγράψει σε χαρτί. Πληρώνει στο ταμείο, ελέγχει τα ρέστα, κρατεί την απόδειξη στο πορτοφόλι, μετρά τα χρήματα που του έμειναν και σημειώνει σε ένα τετράδιο τα χρήματα που του έμειναν.

III. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αυτονομία

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Αυτοεξυπηρέτηση	- Να φροντίζει την ατομική του υγεία.	- Δραστηριότητες ατομικής υγιεινής. Π.χ. περιποίηση του σώματος: πλύσιμο χεριών, καθαριότητα και περιποίηση προσώπου, πλύσιμο δοντιών, περιποίηση μαλλιών, λουτρό, ντούς. Χρήση προσωπικών ειδών υγιεινής: ατομική πετσέτα, σαπούνι, οδοντόκρεμα-οδοντόβουρτσα, χτένι, βούρτσα μαλλιών, κρέμες, καλλυντικά. Αυτόνομη χρήση τουαλέτας (toilet training).
	- Να ντύνεται και να ξεντύνεται.	- Ντύνεται με τα κατάλληλα ρούχα, ανάλογα με την εποχή και τις καιρικές συνθήκες. Φροντίζει για την καθαριότητα των ρούχων και αλλάζει τακτικά εσώρουχα και κάλτσες. Μαθαίνει να δένει τα κορδόνια των παπουτσιών. Μαθαίνει να αγοράζει τα ρούχα του και τα παπούτσια του. Μαθαίνει να επιλέγει τα κατάλληλα μεγέθη και φροντίζει για την περιποίηση και την τακτοποίησή τους.
	- Να τρώει μόνο του.	- Πλύνει τα χέρια του πριν και μετά το φαγητό. Κάθεται σωστά στο τραπέζι. Χρησιμοποιεί σωστά το πηρούνι, το κουτάλι, το μαχαίρι, το ποτήρι, και την πετσέτα.
	- Να φροντίζει τη διατροφή του.	- Πλύνει και καθαρίζει τα φρούτα και τα λαχανικά. Παρασκευάζει απλά φαγητά και ροφήματα. Δίνει παραγγελίες σε εστιατόρια και ζαχαροπλαστεία. Φροντίζει για τη σωστή διατροφή του. Αποφεύγει την υπερβολική κατανάλωση γλυκών και τροφίμων κτλ.
2. Προφύλαξη από κινδύνους.	- Να κυκλοφορεί στο δρόμο με ασφάλεια.	- Δραστηριότητες κυκλοφοριακής αγωγής. Το παιδί μαθαίνει τα βασικά σήματα οδικής κυκλοφορίας,

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		τους φωτεινούς σηματοδότες, τους κανόνες ασφαλούς οδήγησης ποδηλάτου και την ασφαλή διέλευση οδών κτλ.
	- Να χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς.	- Το παιδί μαθαίνει να χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς: στάσεις προορισμοί δρομολογίων, εισιτήρια, σωστή συμπεριφορά, αυτονομία στις μετακινήσεις από και προς το σχολείο και στο χώρο εργασίας.
	- Να προφυλάσσεται από κινδύνους μέσα στο σχολείο και στο σπίτι.	- Δραστηριότητες και ασκήσεις προφύλαξης από κινδύνους εσωτερικού χώρου. Το παιδί μαθαίνει να προφυλάσσεται από επικίνδυνες ουσίες (π.χ. απορρυπαντικά, καυστικά υγρά, εντομοκτόνα, δηλητήρια, τοξικές ουσίες), από τη χρήση οινοπνευματωδών ποτών, ναρκωτικών ουσιών, καπνού κτλ.
	- Να προφυλάσσεται από κινδύνους σε χώρους έξω από το σχολείο και το σπίτι.	- Δραστηριότητες με τις οποίες το παιδί μαθαίνει να προφυλάσσεται από: Ατυχήματα (πχ. ηλεκτρ/ξία, εγκαύματα, πτώσεις, τραυματισμούς από αιχμηρά αντικείμενα κτλ.). Τις συνέπειες της παρατεταμένης έκθεσης στον ήλιο, στο κρύο και στην υγρασία. Την επαφή με τα ζώα (π.χ. το παιδί πλένει τα χέρια του όταν χαϊδέψει ένα ζώο). Την κατάνωση αλλιωμένων φαγητών κτλ.
	- Να ζητάει και να προσφέρει βοήθεια, όταν χρειάζεται.	- Δραστηριότητες με τις οποίες το παιδί μαθαίνει: Να καλεί στο τηλέφωνο την άμεση δράση, την πυροσβεστική υπηρεσία, τις πρώτες βοήθειες κτλ. Να γνωστοποιεί τα συμπτώματα πόνου και αδιαθεσίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		Να αντιμετωπίζει μικροατυχήματα (π.χ. τραύμα, έγκαυμα, τσίμπημα εντόμων, αιμορραγία μύτης). Να καλεί τον δάσκαλο όταν ένας μαθητής χτυπήσει. Να χρησιμοποιεί το φαρμακείο του σχολείου, όταν χρειάζεται κτο.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κοινωνική συμπεριφορά

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Διαπροσωπικές σχέσεις	- Να είναι καθαρό.	- Το παιδί διατηρεί καθαρά: Το σώμα, το πρόσωπο, τα χέρια, τα νύχια, τη μύτη, τα ρούχα, το μπουφάν, το πουκάμισο, το παντελόνι,τις κάλτσες, τα εσώρουχα κ.τ.ο). Τα πράγματά του (σάκα, τετράδια, βιβλία κ.α.). Το θρανίο του. Το σχολείο. Το δώματιό του, την τουαλέτα κτλ.
	- Να εκφράζει φιλικά αισθήματα προς τους άλλους.	- Το παιδί πλησιάζει με χαμόγελο και φιλική διάθεση τα άλλα παιδιά στο σχολείο, στο πάρκο, στη γειτονιά. Π.χ. Προσκαλεί παιδιά στο σπίτι του όταν κάνει πάρτι, για παιγνίδι κτλ ή στο διάλειμμα για να παίξουν ή στο γήπεδο να παίξουν ποδόσφαιρο κτλ.
	- Να βοηθά τους άλλους όταν έχουν ανάγκη.	- Δανείζει τα πράγματά του στα άλλα παιδιά όταν τα χρειάζονται. Βοηθά τα άλλα παιδιά να κάμουν μια εργασία όταν δυσκολεύονται. Βοηθά έναν ηλικιωμένο να περάσει το δρόμο όταν ανάβει ο πράσινος σηματοδότης κτλ.
2. Συνεργασία με τους άλλους.	- Να παίζει τηρώντας τους κανόνες του παιγνιδιού.	- Οργάνωση και εκτέλεση παιγνιδιών, με τα οποία το παιδί ασκείται στην τήρηση των κανόνων, π.χ. "Τα σκλαβόπουλα", "τυφλόμυγα"κα
	- Να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων.	- Δραστηριότητες λήψης αποφάσεων στην τάξη. Π.χ. το παιδί ψηφίζει με κάλπες όταν

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		εκλέγουν αντιπρόσωπο της τάξης, ψηφίζει με ανάταση του χεριού και βγάζουν την καλύτερη ζωγραφιά στην τάξη, συζητά και αποφασίζουν όλοι μαζί το μέρος που θα προτείνουν να πάνε εκδρομή κτλ.
	- Να αναλαμβάνει τις ευθύνες του.	- Συλλογικές και ατομικές δραστηριότητες με υπεύθυνη συμμετοχή και δράση Π.χ. το παιδί αναλαμβάνει να κάμει μια εργασία κολάζ, να οργανώσουν μια εκδήλωση, αναλαμβάνοντας υπεύθυνα ορισμένες υποχρεώσεις, αναλαμβάνει τις ευθύνες του για τυχόν ανεπιθύμητη συμπεριφορά ή αταξία ή ζημιές που γίνονται στην τάξη κτλ.
3. Κανόνες καλής συμπεριφοράς.	- Να είναι ευγενής όταν επικοινωνεί με άλλους.	- Με σχεδιασμένες δραστηριότητες το παιδί μαθαίνει: Να είναι ευγενικό και να χρησιμοποιεί τις λέξεις "ευχαριστώ", "παρακαλώ", "συγνώμη" όταν επικοινωνεί με το προσωπικό του σχολείου, με τους ανθρώπους της γειτονιάς ή της πολυκατοικίας του, με τα άλλα παιδιά του σχολείου και τους συμμαθητές του, με τους υπαλλήλους των καταστημάτων που ψωνίζει (π.χ. περίπτερο, σουπερ μάρκετ). Να διατυπώνει με διακριτικότητα και ευγένεια τις απόψεις του όταν είναι διαφορετικές από τις απόψεις των συνομιλητών του κτλ.
	- Να εκτελεί πρόθυμα τις εντολές ή οδηγίες που του δίνονται.	- Δραστηριότητες-ασκήσεις εκτέλεσης οδηγιών: Το παιδί παίζει παιγνίδια εκτέλεσης εντολών και μηνυμάτων. Π.Χ. "Πήγαινε στο γραφείο και φέρε μια καρέκλα", "Φώναξε τον Μιχάλη", "Δίπλωσε το χαρτί στη μέση και μετά ξαναδίπλωσέ το", "Πήγαινε να πλύνεις τα χέρια σου" κ.τ.ό.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να περιμένει τη σειρά του για να μιλήσει.	- Δραστηριότητες και ασκήσεις, με τις οποίες το παιδί μαθαίνει: Να μη διακόπτει τους άλλους όταν μιλούν. Να ζητά την άδεια για να μιλήσει στην τάξη. Να περιμένει τη σειρά του για να μιλήσει όταν γίνεται συζήτηση στην τάξη κτλ.
4. Σεβασμός των δικαιωμάτων των άλλων	- Να σέβεται τη γνώμη των άλλων.	- Το παιδί ασκείται: Να ακούει με προσοχή τα άλλα παιδιά όταν μιλούν και να σέβεται τις απόψεις που διατυπώνουν. Να συζητά τα θέματα της τάξης ή του σχολείου και να ανταλλάσσει απόψεις για τη λήψη των αποφάσεων, χωρίς να δυσανασχετεί, όταν ακούει απόψεις που διαφέρουν από τις δικές τους.
	- Να εκτιμά την εργασία των άλλων.	- Η τάξη εκτελεί ατομικές ή ομαδικές εργασίες, τις οποίες το παιδί σχολιάζει και εκτιμά με διακριτικότητα. Πχ. αναγνωρίζει και σημειώνει την εργασία των άλλων παιδιών όταν συνεργάζονται για να φτιάξουν μια εργασία κολάζ, εκφράζει με διακριτικότητα την εκτίμηση του για εργασίες που εκτελούν άλλα παιδιά και καλείται να τις αξιολογήσει κ.α.
	- Να διεκδικεί τα δικαιώματά του με διακριτικότητα.	- Το παιδί μαθαίνει να διεκδικεί τα δικαιώματά του με ευγένεια και διακριτικότητα. Π.χ. κρατά τη σειρά του. Λέει στο συμμαθητή του που θέλει να περάσει μπροστά να περιμένει τη σειρά του. Διεκδικεί με ευγένεια τη σειρά του στην τραμπάλα, στην κούνια κτλ.
	- Να αναγνωρίζει "το δικό μου" και "το δικό σου".	- Το παιδί, ανάμεσα από πολλά σχολικά ή ατομικά πράγματα (π.χ. μολύβια, σβυστήρες, μπουφάν κτό) αναγνωρίζει και παίρνει τα δικά του ή δίνει τα δικά τους στα άλλα παιδιά. Δίνει στα άλλα παιδιά

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		πραγματά τους που βρίσκει (π.χ. στο πάτωμα), ή τα δείχνει και ρωτά τίνος είναι για να τους τα δώσει ή τα παραδίδει στον υπεύθυνο για τα απολεσθέντα. Παίρνει το παλτό του ή το μπουφάν του από τις κρεμάστρες της τάξης και δίδει π.χ. στη Μαρία, το δικό της που είναι κρεμασμένο δίπλα στο δικό του κτλ.
	- Να δέχεται την αποτυχία.	- Το παιδί, μέσα από δραστηριότητες ατομικές και ομαδικές, μαθαίνει ότι είναι ανθρώπινο να κάνει λάθη και να αποτυγχάνει, αρκεί να αναγνωρίζει τα λάθη του και να τα διορθώνει. Π.χ. Συζητά τις διεργασίες ζωγραφικής, εκτιμά τις αδυναμίες του και αντιλαμβάνεται ότι όλα τα παιδιά έχουν δυσκολίες και κάνουν λάθη. Καλλιεργείται η αντίληψη ότι είναι φυσικό να μην τα καταφέρνει πολύ καλά σε μια περιοχή, ενώ είναι καλύτερα σε κάποια άλλη. Έτσι επέρχεται η συναισθηματική εξισορρόπηση και η απαραίτητη αυτοπεποίθηση.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προσαρμογή στο περιβάλλον

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Το φυσικό περιβάλλον.	- Να παρατηρεί το φυσικό περιβάλλον.	- Το παιδί, στα πλαίσια εκδρομών και επισκέψεων στη φύση, σε μουσεία κ.τ.ο. ή με τη βοήθεια εποπτικών μέσων (χάρτες, μακέτες, προπλάσματα, εικόνες κ.α), παρατηρεί: α) Το γεωφυσικό περιβάλλον (θάλασσα, βουνό πεδιάδα, ποταμός, κτλ) β) Τα ζώα και τα φυτά της περιοχής του. γ) Τα φυσικά φαινόμενα (βροχή, αέρας, αστραπή, κεραυνός κτλ).

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να περιγράφει στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.	- Το παιδί μετά από παρατήρηση ή με βάση τα προσωπικά του βιώματα, περιγράφει στοιχεία του γεωφυσικού περιβάλλοντος, ζώα φυτά κ.α. Π.χ. περιγραφή του σκύλου τους ή άλλου ζώου (χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τροφή, ανάπτυξη, αναπαραγωγή, σχέση με τα πρόσωπα της οικογένειας κτλ).
	- Να ερμηνεύει στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.	- Το παιδί συζητά, αναλύει και ερμηνεύει διάφορα φυσικά φαινόμενα (π.χ. βροχή, θερμοκρασία), την αναπαραγωγή και ανάπτυξη των ζώων και των φυτών κτλ.
	- Να αγαπά το φυσικό περιβάλλον και να ενδιαφέρεται εμπράκτως για τη διατήρησή του.	- Επισκέψεις, παρατηρήσεις, συζητήσεις, αναλύσεις για: Τη σημασία του φυσικού περιβάλλοντος στη ζωή του ανθρώπου. Τις συνέπειες από την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και την υποχρέωση και τους τρόπους προστασίας του φ.π. Π.χ. Το παιδί επισκέπτεται το πάρκο της περιοχής του ή ένα δάσος, καταγράφει τρόπους προστασίας του πράσινου, ενώ τα ίδια συνηθίζουν να μη το καταστρέφουν.
2. Το κοινωνικό περιβάλλον.	- Να ξέρει το χώρο της κοινότητας που ζει.	- Το παιδί, με επισκέψεις και άλλους τρόπους γνωρίζει: Κεντρικά σημεία και τις υπηρεσίες της κοινότητας: πλατείες, δρόμοι, εκκλησία, κοινοτικό ή δημοτικό κατάστημα, ταχυδρομείο, πυροσβεστική, υπηρεσία (περίπτερο, φούρνος σουπερμάρκετ), λαϊκή αγορά κα. Μετακινείται μέσα στην κοινότητα πεζή ή με μέσα συγκοινωνίας. Κάνει χρήση των υπηρεσιών της κοινότητας, π.χ. του ταχυδρομείου, της πυροσβεστικής υπηρεσίας,

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		των πρώτων βοηθειών κτλ. Εξοικειώνεται με τη σύγχρονη τεχνολογία (πχ. χρήση ανελκ.., Η/Υ, καρτοτηλεφώνου κτλ).
	- Να συμμετέχει στην πολιτιστική ζωή της κοινότητας.	- Στο σχολείο οργανώνονται και πραγματοποιούμε με τα παιδιά εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου (πχ. θεατρικές, μουσικές, χορευτικές, εκθέσεις ζωγραφικής κα). Επισκέψεις σε μουσεία όπου το παιδί συμμετέχει στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα. Επίσης παρακολουθεί και συμμετέχει ενεργά στις εκδηλώσεις της κοινότητας (εθνικές γιορτές, παρελάσεις, χορωδίες, γιορτές της άνοιξης κ.α.).
	- Να συμμετέχει στη θρησκευτική ζωή της κοινότητας.	- Δραστηριότητες κατανόησης και αποδοχής των χριστιανικών αρχών, της αγάπης και του αλληλοσεβασμού. Π.χ. το παιδί πηγαίνει στην εκκλ., κοινωνεί, μαθαίνει να κάνει τον σταυρό του και να προσεύχεται.
	- Να γνωρίζει τις σχέσεις αγοριού-κοριτσιού.	- Παιγνίδια και ντοκυμαντέρ με θέματα σεξουαλικής αγωγής και σχέσης των ετεροφύλων, Πχ. Τα παιδιά μιλούν για τη γιορτή των ερωτευμένων, παρακολουθούν εκδηλώσεις για το Aids, μαθαίνουν τους κινδύνους των σεξουαλ. σχέσ., τη χρήση του προφυλακτ. κ.α.
	- Να γνωρίζει να χρησιμοποιεί τον ελεύθερο χρόνο.	- Το παιδί μαθαίνει να οργανώνει και να χρησιμοποιεί σωστά τον ελεύθερο χρόνο του κάνοντας δημιουργικές δραστηριότητες, Π.χ. ακούει μουσική, ζωγραφ., καλεί στο σπίτι του άλλα παιδιά παίζει επιτραπέζια παιγνίδια ή πιγκ-πογκ, ή συζητά θέματα που το ενδιαφέρουν, ή πηγαίνει στο πάρκο της γειτονιάς και βλέπει τα ζώα και τα πουλιά που υπάρχουν εκεί ή οργνώνει παιγν. (πχ. ποδόσφ.,μπάσκετ, βόλεϋ),ή κάνει περιπάτους κτλ.

IV. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αισθητική αγωγή-Τέχνες

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Χειροτεχνικές δραστηριότητες	- Να γνωρίζει τα μέσα και τα υλικά.	- Δραστηριότητες προσέγγισης και γνωριμίας των μέσων και των υλικών που χρησιμοπ. στις χειροτεχνικές δραστηριότητες. Το παιδί βλέπει, πιάνει, συζητά και γνωρίζει τα μέσα και τα υλικά, π.χ. Χρώματα: δακτυλομπογιές, πλαστικά χρώματα, τέμπερες, ακουαρέλες, μαρκαδόρους, χρωματιστά μολύβια, κηρομπογιές κ.α. Διάφορα είδη χαρτιού: κόλες γλασέ, γκοφρέ, χαρτόνι, ρολό χαρτιών, χαρτί περιτυλίγματος, εφημερίδες, περιοδικά κ.α. Διάφορα είδη ξύλου: σανιδάκια, μαλακά ξυλάκια, πήχεις, φλοιοί δένδρων κόντρα πλακέ, κ α. Είδη πλαστικής: πηλός, πλαστελίνη, γύψος, κόλλα, χαρτοπολτός, άμμος, ζυμάρι, κ.α. Διάφορα νήματα και υφάσματα. Κούτες, τενεκεδάκ., πλαστικά μπουκάλια, βότσαλα, κοχύλια, όσπρια, μεταλλικά πώματα, ξύσματα μολυβιού, μακαρόνια, ρύζι, χαλκός, μαλλί, σύρμα, κ.α.
	- Να γνωρίζει τεχνικές επεξεργασίας των υλικών.	- Δραστηριότητες σχετικές με: • Τη ζωγραφική-ιχνογραφία: ελεύθερη και κατευθυνόμενη έκφραση με σχέδιο κ΄ χρώματα • Χαρτοκοπτική: κόψιμο χαρτιού με ψαλίδι σε διάφορα σχέδια και σχήματα. • Κολάζ: συνθέσεις με τη χρήση κόλλας και άχρηστων υλικών από εφημερίδες, περιοδικά, φωτογραφίες, υφάσματα, όσπρια κ.α. • Υφαντική: χαρτοϋφαντική με χρήση λωρίδων χαρτιού, υφαντική με μαλλί και κουρέλια κ.α.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		• Κεραμική:Κατασκευή διαφόρων ειδών από πηλό με διακόσμησ. • Πλαστική: διάφορες κατασκ. με πλαστελίνη, πηλό, ζυμάρι κ.τ.ό. • Διάφορες κατασκευές: χαλκογραφία, πυρογραφία, βιτρώ, συνθέσεις με κουτιά, κούκλες, δακτυλόκουκλες, μάσκες, καπέλα κτλ.
2. Θεατρικό παιγνίδι και δραματοποίηση.	- Να χρησιμοποιεί ποικίλες μορφές θεατρικής έκφρασης.	- Δραστηριότητες θεατρικής έκφρασης όπως: • Θεατρικό παιγνίδι: πχ. ο Πινόκιο. • Παντομίμα: • Κουκλοθέατρο: Με κούκλες, δακτυλόκουκλες, μαριονέτες, φιγούρες του καραγκιόζη κ.α. • Θεατρικές παραστάσεις: Τα παιδιά οργανώνουν διάφορες θεατρικές παραστάσεις, με την ευκαιρία εθνικών εορτών, πολιτιστικών εκδηλώσεων κτλ. ετοιμάζουν τα σκηνικά, τα κοστούμια κ.α.
	- Να εκφράζεται με δραματοποίηση	- Δραστηριότητες με τις οποίες το παιδί υποδύεται ρόλους, π.χ. αναπαράσταση σκηνών από την καθημερινή ζωή ή γεγονότων, τα οποία περιλαμβάνονται σε κείμενα, όπως είναι οι μύθοι του Αισώπου, τα παραμύθια που χορεύουν κ.α., και συνδέονται με διάφορους διδακτικούς στόχους.
3. Μουσική	- Να βιώνει ήχους και ρυθμούς από τον περίγυρο.	- Ηχητικά παιγνίδια και ασκήσεις αναγνώρισης και διάκρισης ήχων, καθώς και αναγνώρισης των χαρακτηριστικών του ήχου και τήρησης του ρυθμού. Π.χ. το παιδί ακούει, αναγνωρίζει, διακρίνει και μιμείται ήχους και ρυθμούς.
	- Να συνδέει τη μουσική με την κίνηση	- Μουσικοκινητικές και χορευτικ. δραστηριότητες, όπως: Δραματοποίηση παραμυθιού με συνοδεία μουσικής. Το παιδί

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		χορεύει παραδοσιακούς χορούς, αυτοσχεδιάζει ακούοντας ένα μουσικό κομμάτι, μαθαίνει τον βηματισμό της παρέλασης με τύμπανο, λέει μουσικοκινητικά τραγούδια, Π.χ. "χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ" κ.α.
	- Να παίζει μουσική	- Το παιδί παίζει μουσική με μουσικά όργανα εμπορίου (π.χ. φλογέρα, μαράκες, κουδουνάκια, μεταλλόφωνο, ξυλόφωνο κ.α.), αυτοσχέδια (π.χ. ξυλάκια, κουτάλια, τρίγωνα κ.α.), ή δικής τους κατασκευής ατομικά ή ομαδικά.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ελεύθερος χρόνος

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Τηλεόραση	- Να γνωρίζει πότε θα δει τηλεόραση.	- Το παιδί μαθαίνει να ανοίγει την τηλεόραση όταν έχουν τελειώσει τις δουλειές τους. Π.χ. παρακολουθεί μια αγαπημένη του σειρά το απόγευμα αφού έχει φάει και έχει μαζέψει το τραπέζι.
	- Να γνωρίζει τι θα δει.	- Επιλογή αγαπημένων τηλεοπτικών εκπομπών. Π.χ. το παιδί κοιτάζει το πρόγραμμα της TV σε περιοδικά και εφημερίδες, κόβει τη φωτογραφία που αναφέρεται στην εκπομπή που θέλει να δει, την κολλά σε ένα τετράδιο και σημειώνει την ημέρα της εβδομάδας, το κανάλι και την ώρα που θα δεί τη συγκεκριμένη εκπομπή.
	- Να γνωρίζει πόσο χρόνο διαθέτει για τηλεόραση.	- Το παιδί οργανώνει και προγραμματίζει το χρόνο που διαθέτει για τηλεόραση με βάση και το πρόγραμμα μαθημάτων, καθώς και τις σχολικές και άλλες εργασίες που έχει να κάμει. Π.χ. ώρα 5 μ.μ: "Τα δει νοσαυράκια". Μαθαίνει ότι μετά το τέλος του

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		προγραματισμένου χρόνου για τηλεόραση, κλείνει την τηλεόραση χωρίς διαμαρτυρίες.
	- Να συζητά γι' αυτό που βλέπει στην τηλεόραση.	- Το παιδί συζητά, σχολιάζει και κρίνει αυτά που βλέπει στην τηλεόραση. Π.χ. συζητά στην τάξη ή/και στο σπίτι για τον ποδοσφαιρικό αγώνα που παρακολούθησε, ασκεί κριτική για το διαιτητή και τα επεισόδια βίας που ξέσπασαν στις κερκίδες, μιλεί για τον παίκτη που προτιμά, περιγράφει με χειρονομίες και κινήσεις με το σώμα πώς αυτός παίζει στο γήπεδο κ.τ.ό.
2. Άλλα μέσα (ραδιόφωνο, μαγνητόφωνο κ.τ.λ.)	- Να ακούει επιλεγμένες ραδιοφωνικές εκπομπές.	- Επιλογή από το πρόγραμμα ραδιοφώνου εκπομπών που θέλουν να ακούσουν. Π.χ. το παιδί διαλέγει και ακούει σε συνέχειες ένα λογοτεχνικό βιβλίο που διαβάζει μια αγαπημένη του ηθοποιός.
	- Να ακούει τη μουσική που το ευχαριστεί.	- Το παιδί φτιάχνει την προσωπική μουσική κασετοθήκη ή δισκοθήκη του και επιλέγει κάθε φορά και ακούει τη μουσική και τα τραγούδια που του αρέσουν, Π.χ. ελαφρά ελληνική μουσική, δημοτικά τραγούδια, νησιώτικα τραγούδια κτλ.
3. Παιγνίδια	- Να κάνει συλλογές αντικειμένων.	- Ταξινομήσεις αντικειμένων και δημιουργία συλλογών. Π.χ. το παιδί κάνει συλλογή με σπιρτόκουτα, με κάρτες λουλουδιών, με κοχύλια της θάλασσας κ.τ.λ.
	- Να παίζει επιτραπέζια παιγνίδια.	- Παιγνίδια με κάρτες, ζάρια, κλεψύδρα χρόνου. Π.χ. δυο παιδιά παίζουν "το φιδάκι", τέσσερα παιδιά παίζουν με τραπουλόχαρτα, ένα παιδί συνθέτει ένα memo-pazl, δύο παιδιά παίζουν "τον γκρινιάρη" κ.α.
	- Να κάνει σπορ.	- Δραστηριότητες και ασκήσεις

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		με ομαδικά παιγνίδια με μπάλα (π.χ. μπάσκετ, ποδόσφαιρο, τένις), τρέξιμο, πήδημα, ορειβασία, κολύμπι, ψάρεμα, περπάτημα κτλ. Π.χ. το παιδί συμμετέχει σε μια εκδρομή στην Πάρνηθα, σε μια επίσκεψη στον Άγιο Κοσμά για άθληση κ.α.
4. Συμμετοχή στις δραστηριότητες της Κοινότητας.	- Να συμμετέχει σε δραστηριότητες με οικολογικό περιεχόμενο.	- Δραστηριότητες προστασίας και αύξησης του πρασίνου, καθαριότητας κτό. Π.χ. το παιδί συμμετέχει σε δενδροφυτεύσεις σε εκστρατείες καθαριότητας του πάρκου της γειτονιάς, της παραλίας κ.τ.ο.
	- Να συμμετέχει σε εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου.	- Συμμετοχή στις πολιτιστικές εκδηλώσεις της κοινότητας με ομάδες θεάτρου, κουκλοθεάτρ., καραγκιόζη, χορωδίας, χορού κ.α. Π.χ. το παιδί χορεύει παραδοσιακούς και λαϊκούς χορούς στη γιορτή της άνοιξης που οργανώνει ο δήμος.
	- Να συμμετέχει στην κατασκήνωση.	- Συμμετοχή στις τοπικές κατασκηνώσεις και στις δραστηριότητες που οργανώνονται σ' αυτές. Π.χ. το παιδί για δυο εβδομάδες ζει μακριά από τους γονείς του, γνωρίζει καινούργιους φίλους, μοιράζεται το χώρο για ύπνο, για μπάνιο, για φαγητό, για παιχνίδι κτλ, συμμετέχει σε ομαδικά παιγνίδια, στον καθαρισμό του χώρου της κατασκήνωσης κτλ.

V. ΠΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προεπαγγελματικές δεξιότητες

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Τα εργαλεία	- Να γνωρίζει τα εργαλεία και τα υλικά.	- Το παιδί γνωρίζει: α) Τα εργαλεία (π.χ. σφυρί. κοπίδι, τανάλια, πένσα, πριόνι, ψαλίδι, κατσαβίδι, φτυάρι, τσάπα, κασμάς, τρυπάνι, ηλεκτρικό πριόνι, αργαλειός,

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		ραπτομηχανή κ.α.) β) Τα υλικά (π.χ. ξύλα, νήματα, υφάσματα, μέταλλα, χαρτί, πηλός κ.α.)
	- Να χρησιμοποιεί τα εργαλεία και τα υλικά.	- Το παιδί χρησιμοποιεί εργαλεία: το πριόνι για να κόψει ξύλο, το σφυρί για να καρφώσει καρφιά, το κατσαβίδι για να βιδώσει βίδες κ.τ.ό. Χρησιμοποιεί υλικό: ξύλο για να κατασκευάσει ένα κρεβάτι, πηλό για να κάμει κεραμικά, υφάσματα για να κάμει κούκλες κ.α.
	- Να προφυλάσσεται από τους κινδύνους.	- Το παιδί φορά γάντια, γυαλιά, ποδιά, μάσκα αναπνοής κ.τ.ό, όταν κόβει ή επεξεργάζεται ξύλα, τοξικά υλικά κ.α. Πιάνει με στεγνά χέρια τα ηλεκτρικά εργαλεία. Προστατεύει τα μάτια του από σκόνη, ρινίσματα σιδήρου, τοξικές ουσίες, έντονο φως, (π.χ. οξυγονοκόλ.) κτλ.
2. Πρακτικές δεξιότητες	- Να κάνει εργασίες κηπουρικής.	- Δραστηριότητες καθαρισμού και περιποίησης του κήπου. Π.χ. το παιδί μαζεύει φύλλα, πέτρες, ξερά λουλούδια, ποτίζει με το λάστιχο ή το ποτιστήρι, σκάβει, φυτεύει, σκαλίζει, κλαδεύει, βοτανίζει τον κήπο κτό. Φροντίζει τις τριανταφυλλιές, κουρεύει το γκαζόν, μεταφέρει το καρότσι με τα εργαλεία καθαρίζει και τακτοποιεί τα εργαλεία, ασπρίζει με τη βούρτσα τις γλάστρες κ.α.
	- Να κάνει αντικείμενα με πηλό.	- Το παιδί ασκείται να ετοιμάσει τον πηλό και κάνει δραστηριότητες διαμόρφωσης της μάζας του. Π.χ. το παιδί πιάνει με τα χέρια τον πηλό, τον βρέχει, τον ζυμώνει, κατασκευάζει ένα τασάκι με τη βοήθεια κατάλληλων εργαλείων, πλάθει χρησιμοποιώντας τροχό ένα βάζο κτλ. Έπειτα ψήνει τα

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	-	αντικείμενα που φτιάχνει στο φούρνο, τα βάφει με ειδικά βερνίκια και τα βάζει στην έκθεση του σχολείου.
	- Να κάνει κατασκευές με ξύλο.	- Το παιδί κάνει διάφορες ξυλουργικές στον ξυλουργικό πάγκο, με τη βοήθεια κατάλληλων εργαλείων (μέτρο, γωνία, σφυρί, πλάνια, λίμα, σφιχτήρα, πένσα, τρυπάνι, κόφτη κ.α.). Π.χ. το παιδί στερεώνει ένα ξύλο στον πάγκο, το κόβει με το πριόνι στα μέτρα που έχει σημειώσει, το ροκανίζει με την πλάνη, τρίβει τις άκρες με γυαλόχαρτο και μετά κολλά κατάλληλα τα ξύλα, καρφώνει με το σφυρί, στοκάρει τις τρύπες, και κάνει ένα δίσκο σερβιρίσματος. Τον βάφει και τον βάζει στην έκθεση του σχολείου.
	- Να ράβει και να κεντά.	- Άσκηση σε απλής μορφής κέντημα και ράψιμο π.χ. α. Κέντημα: Σταυροβελονιά, γκομπλέν, ριζοβελονιά, κοφτό κ.α β. Ράψιμο: Τρύπωμα, στρίφωμα, ράψιμο κομπιού κα.
	- Να υφαίνει στον αργαλειό.	- Διάφορες εργασίες υφαντικής (μάζεμα νήματος, κουβάρια, κόμποι, υφάδι, στημόνι, σαΐτα κτλ.). Π.χ. το παιδί δένει δέκα στημόνια, κάθεται σε ένα τελάρο 45 χ 60 cm , περνά την κλωστή με τη σαΐτα εναλλάξ μέσα-έξω μέχρι να φτάσει στη μια άκρη και συνεχίζει από την αντίθετη πλευρά (δεξιά/αριστ.). Όταν τελειώνει δένει τα κρόσια, κόβει τα στιμόνια και βγάζει το υφαντό που έχει φτιάξει από το τελάρο.
3. Συμπεριφορά στην εργασία.	- Να ξέρει και να αναγνωρίζει την αξία της εργασίας.	- Συζήτηση, αξιολόγηση και εκτίμηση της εργασίας, με βάση επισκέψεις σε εργοστάσια,

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		βιοτεχνίες κ.τ.ό, ή φιλμ (π.χ. βιντεοταινίες), που συνδέονται με χώρους εργασίας και παραγωγής. Π.χ. Το παιδί επισκέπτεται εργοστάσιο παιγνιδιών, παρατηρεί τις εργασίες που γίνονται, συζητά με το προσωπικό για την εργασία και επεξεργάζεται τις πληροφορίες και τα υλικά που συγκεντρώνει, συνδέοντάς τα με την αξία της εργασίας.
	- Να έχει καλές διαπροσωπικές σχέσεις.	- Το παιδί χαιρετά τους εργάτες και τους Προϊσταμένους, όταν έρχεται και όταν φεύγει, σέβεται τους ανθρώπους που συνεργάζεται (συνάδελφοι, απλοί συνεργάτες, προϊστάμενοι, πελάτες κ.α.).
	- Να έχει καλές συνήθειες εργασίας.	- Το παιδί φορεί τη φόρμα εργασίας, διατηρεί το χώρο καθαρό, καθαρίζει και τακτοποιεί τα εργαλεία όταν τελειώνει την εργασία του, προσέχει την ατομική του καθαριότητα κτλ.
	- Να εκτιμά την εργασία που κάνει.	- Το παιδί εκτιμά ποιοτικά και ποσοτικά την εργασία του, με βάση το χρονοδιάγραμμα και τις προδιαγραφές που έχουν τεθεί. Π.χ. Ζωγραφίζει με πινέλο ένα αυγό, το διακοσμεί με μια μαργαρίτα και αξιολογεί ποιοτικά και ποσοτικά (ταχύτητα εκτέλεσης) το αποτέλεσμα της εργασίας του.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Επαγγελματικός προσανατολισμός

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Πρόσβαση στην αγορά εργασίας.	- Να γνωρίζει τα επαγγέλματα.	- Το παιδί γνωρίζει τα επαγγέλματα μέσα από βιβλία, τραγούδια κ.τ.ό. Π.χ. αγοράζει φρούτα από το μανάβικο της γειτονιάς, εφημερίδες και περιοδικά από το περίπτερο. Επισκέπτεται τη λαϊκή αγορά και αγοράζει μπανάνες, φρούτα

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		κ.α. Μιλεί με τους εμπόρους. Ρωτά πώς προμηθεύονται τα προϊόντα που πουλούν, πώς τα φέρνουν στη λαϊκή κτλ. Ρωτούν τον ηλεκτρολόγο και τον υδραυλικό για τα εργαλεία που έχουν στην τσάντα τους, παρακολουθούν το σφύξιμο μιας βρύσης, την αλλαγή μιας ηλεκτρικής λάμπας. Οι δραστηριότητες αυτές επαναλαμβάνονται με επισκέψεις στο ιατρείο της περιοχής τους, στο ταχυδρομείο και αλλού.
	Να γνωρίζει την αμοιβή του.	- Με τις παραπάνω δραστηριότητες και συζητήσεις στην τάξη μαθαίνει ότι: Σε κάθε εργασία αντιστοιχεί μια αμοιβή (π.χ. μεροκάματα, μισθός, αποζημίωση κτλ). Κάθε φορά που πληρώνεται μετρά τα χρήματα που παίρνει και διαβάζει την απόδειξη που υπογράφει. Μαθαίνει επίσης, ότι συμφωνεί με τον εργοδότη κάθε πότε θα πληρώνεται (πχ. μεροκάματο, δεκαπενθήμερο, μηνιαίο μισθό κτλ.) και υπογράφει συμβόλαιο ή συμφωνητικό κ.τ.ό.
	- Να επιλέγει το επάγγελμά του.	- Το παιδί περιγράφει διάφορα επαγγέλματα, συζητά τι επάγγελμα θα κάνει όταν μεγαλώσει, λέει τους λόγους για τους οποίους προτιμά ένα συγκεκριμένο επάγγελμα κτλ.
2. Κανόνες εργασίας.	- Να τηρεί τους όρους εργασίας.	- Το παιδί μαθαίνει να έρχεται και να φεύγει στην ώρα του, να χτυπά κάρτα, να εργάζεται χωρίς άσκοπες διακοπές και καθυστερήσεις κτλ.
	- Να διατηρεί την εργασία του.	- Το παιδί εκτελεί με ενδιαφέρον την εργασία που αναλαμβάνει και τη συνεχίζει, χωρίς να τη διακόπτει ή να αναζητά άλλη δουλειά, όταν δεν υπάρχουν σοβαροί λόγοι.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
	- Να γνωρίζει την κοινωνική ασφάλιση και τη σημασία της.	- Το παιδί μαθαίνει τι είναι το βιβλιάριο υγείας και πώς το χρησιμοποιεί. Επισκέπτεται φαρμακεία και αγοράζει φάρμακα με βιβλιάριο ασθένειας, μαθαίνει να χρησιμοποιεί το βιβλιάριο ασθενείας στο νοσοκομείο κ.τ.ό. Συζητά για το Ταμείο Ανεργίας, για τη σύνταξη κτλ.).
	- Να προγραμματίζει την άδεια του.	- Το παιδί επισκέπτεται χώρους εργασίας και συζητά με τους εργαζόμενους τις διαδικασίες των αδειών και των διακοπών τους. Στην τάξη παίζει παιχνίδια ρόλων εργαζομένων και εργοδοτών, κάνει αιτήσεις αδειών και οργανώνει τις διακοπές του (πότε, πότε, πώς με πόσα χρήματα κτλ.)

Άρθρο 2

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από το σχολικό έτος 1996 - 1997.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Διατάγματος.

Αθήνα, 23 Αυγούστου 1996

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 • ΑΘΗΝΑ 104 32 • TELEX 223211 YPET GR • FAX 52 34 312

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σολωμού 51		**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ** ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.		
Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	5225761	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	(031)	423955
	5230841	25ης Μαρτίου 21 Τ.Κ. 541 00		423956
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών ΦΕΚ	5225713	ΠΕΙΡΑΙΑΣ		4136402
	5249547	Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31		4171307
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239762	ΠΑΤΡΑ	(061)	271249
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248141	Κορίνθου 327 Τ.Κ. 262 23		224581
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248188	ΙΩΑΝΝΙΝΑ		
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	5248785	Διοικητήριο Τ.Κ. 454 44	(0651)	21901
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και		ΚΟΜΟΤΗΝΗ	(0531)	22637
αποστολή Φ.Ε.Κ. με πληρωμή μέσω Δ.Ο.Υ.	5248320	Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00		26522

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
- Μέχρι 16 σελίδες 100 δρχ.
- Από 16 σελίδες και άνω προσαύξηση 100 δρχ. ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α' (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κτλ.)	30.000 δρχ.	1.500 δρχ.
Β' (Υπουργικές αποφάσεις κτλ.)	50.000 »	2.500 »
Γ' (Διορισμοί, απολύσεις κτλ. Δημ. Υπαλλήλων)	10.000 »	500 »
Δ' (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κτλ.)	50.000 »	2.500 »
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	25.000 »	1.250 »
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κτλ. προσωπικού ΝΠΔΔ)	10.000 »	500 »
Παράρτημα (Πίνακες επιτυχόντων διαγωνισμών)	5.000 »	250 »
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 »	500 »
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 »	150 »
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	150.000 »	7.500 »
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 »	500 »
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	120.000 »	6.000 »

- Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίδουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
- Οι συνδρομές του εξωτερικού είναι διπλάσιες των παραπάνω αναφερομένων και μπορεί να στέλνονται με επιταγή και σε ανάλογο συνάλλαγμα στο Διευθυντή Οικονομικού του Εθνικού Τυπογραφείου.
- Η πληρωμή του ποσοστού του ΤΑΠΕΤ που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται στην Αθήνα από το Ταμείο του ΤΑΠΕΤ (Καποδιστρίου 34 - Αθήνα) και στις άλλες πόλεις από τα Δημόσια Ταμεία.
- Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
- Οι Δήμοι και οι Κοινότητες πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
- Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
- Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
- Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γράμματια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες κοινού λειτουργούν καθημερινά από 08.00' έως 13.00'

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ